

Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Kraków

ul. Bracka 12

31-005 Kraków

RAPORT Z MONITORINGU PRAWA W ZAKRESIE DOSTĘPNOŚCI SĄDU APELACYJNEGO W KRAKOWIE

Kraków, 30 listopada 2022 roku

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Raport został opracowany przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Kraków w ramach projektu „Wspólnie – Dostępnie – Sprawiedliwie” realizowanego przez Fundację Court Watch Polska i Fundację Polska Bez Barrier przy wsparciu Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – Działanie 2.16 – Usprawnienie procesu stanowienia prawa.

Przygotowanie i opracowanie raportu (zespół monitoringowy):

Aleksandra Niemczyk

Sara Pacholec

Karolina Pałka

Marta Prajsnar

Agnieszka Putyrska

Katarzyna Sokół

Współpraca mentorska:

Angelika Rekowska (Fundacja Court Watch Polska)

Opracowanie narzędzi badawczych i szablonu raportu:

Bartosz Pilitowski (Fundacja Court Watch Polska)

Konsultacje w zakresie dostępności i uniwersalnego projektowania:

Małgorzata Kmieć (Fundacja Polska Bez Barrier)

Spis treści

Informacje o celach i metodologii monitoringu	4
Wyniki monitoringu dostępności	6
A. Strona internetowa sądu pod adresem: https://www.krakow.sa.gov.pl/	6
B. Budynek i otoczenie budynku	7
B.1. Otoczenie wejścia	7
B.2. Wejście do budynku	8
B.3. Dostęp do informacji i bezpieczeństwo	10
B.4. Dostępność toalet	13
B.5. Schody	15
B.6. Winda znajdująca się na wprost wejścia głównego	16
B.7. Korytarze	18

Informacje o celach i metodologii monitoringu

Celem głównym monitoringu jest zwiększenie dostępności Sądu Apelacyjnego w Krakowie dla osób ze specjalnymi potrzebami. Cel ten zespół monitoringowy chce osiągnąć przez zbadanie dostępności Sądu Apelacyjnego w Krakowie, przedstawienie kierownictwu sądu raportu z badania wraz z rekomendacjami oraz weryfikację wykorzystania rekomendacji w ciągu roku po publikacji raportu.

Osoby ze specjalnymi potrzebami to osoby, które ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajdują, muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osobami ze szczególnymi potrzebami są więc nie tylko osoby z niepełnosprawnością (zarówno trwałą, jak i czasową), ale także wszyscy, którzy mają naruszoną sprawność organizmu lub zmysłów, osoby mające pod opieką małe dziecko, osoby niskorosłe, czy seniorzy.

Obowiązek zapewnienia przez sądy dostępności swoich budynków, usług i informacji dla osób ze specjalnymi potrzebami wynika z treści przepisów zawartych m.in. w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 r.
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2019 poz. 848; 2022 poz. 1002)
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2019 poz. 1696 i poz. 2473; 2022 poz. 975)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2019 poz. 1065 z późn. zm.).

Badania objęły trzy obszary dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami:

1. obszar dostosowania formy informacji (dostępność informacyjno-komunikacyjna),
2. obszar dostosowania strony internetowej (dostępność cyfrowa),
3. dostosowanie ogólnodostępnych części budynków sądu i przestrzeni wokół nich (dostępność architektoniczna).

Do przeprowadzenia badania wykorzystano następujące metody badawcze:

- obserwacje i pomiary bezpośrednie, zwłaszcza miejsc i budynków w procedurze badania dostępności architektonicznej, jak i stron www w badaniu ich zgodności ze standardem WCAG 2.1,
- pozyskiwanie danych od personelu instytucji monitorowanej (w formie pisemnej i osobistej),
- analiza dokumentacji instytucji monitorowanej i dokumentacji dotyczącej działań instytucji, zarówno dostępnej w BIP, na stronie internetowej, jak i uzyskanej bezpośrednio od instytucji monitorowanej.

Badaniu poddano:

- A. Stronę internetową sądu pod adresem www.krakow.sa.gov.pl
- B. Budynek i otoczenie budynku sądu znajdującego się pod adresem ul. Przy Rondzie 3, 31-547 Kraków

Polecane materiały:

- ✓ „Jak wdrażać Ustawę o zapewnianiu dostępności?”,
funduszeuropejskie.gov.pl/media/86764/ustawa_o_dostepnosci_poradnik.pdf
- ✓ „SAMORZĄD BEZ BARIER poradnik dostępności dla jednostek samorządu terytorialnego”,
funduszeuropejskie.gov.pl/media/103401/poradnik.pdf

Wyniki monitoringu dostępności

Monitoring przestrzegania prawa w zakresie dostępności przez Sąd Apelacyjny w Krakowie został przeprowadzony 10 sierpnia 2022 roku.

A. Strona internetowa sądu pod adresem: <https://www.krakow.sa.gov.pl/>

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Informacje są podane w prostym języku
- ✓ Filmy wyposażono w napisy i tłumaczenie na PJM

Rekomendacje:

- A.1.1. Wszystkie grafiki zamieszczone na stronie internetowej należy opatrzyć opisem alternatywnym (tzw. ALT) zgodnie z WGAC 2.0 (Zasada 1: Percepcja, Wytyczna 1.1 Tekst Alternatywny).
- A.1.2. Zgodnie z zapisami Ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych z dn. 4 kwietnia 2019 r dokumenty zamieszczane na stronie internetowej muszą być przystosowane do odczytu przez program czytający ekran.
Niedopuszczalne jest zamieszczanie dokumentów wyłącznie w formie skanów. Należy używać formatu pdf zawierającego tekst przeszukiwalny.

B. Budynek i otoczenie budynku

B.1. Otoczenie wejścia

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ W najbliższym sąsiedztwie wejścia wyznaczono miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami.
- ✓ Wejście w pobliżu którego zlokalizowano miejsce postojowe dla osób z niepełnosprawnościami jest dostępne dla osób z niepełnosprawnościami.
- ✓ Najbliższe miejsce postojowe dla osób z niepełnosprawnościami zostało prawidłowo oznaczone za pomocą koloru niebieskiego.
- ✓ Najbliższe miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami zostało prawidłowo oznaczone za pomocą znaku pionowego.
- ✓ Najbliższe miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami zostało prawidłowo oznaczone za pomocą znaku poziomego.
- ✓ Dostępne miejsce parkingowe ma odpowiednie wymiary.

B.2. Wejście do budynku

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Budynek jest oznakowany tabliczką urzędową z nazwą sądu i godłem w wyraźny i czytelny sposób.
- ✓ Dojście do budynku ma odpowiednią szerokość.
- ✓ Przed początkiem i na końcu pochylni znajduje się przestrzeń manewrowa o odpowiednich wymiarach.
- ✓ Szerokość pochylni jest wystarczająca.
- ✓ Schody o szerokości biegu powyżej 4,00 m wyposażone są w dodatkową balustradę pośrednią.
- ✓ Szerokość użytkowa biegu schodów (pomiędzy poręczami lub innymi przeszkodami) jest odpowiednia.
- ✓ Szerokość stopni jest odpowiednia.
- ✓ Drzwi wejściowe mają odpowiednie wymiary.
- ✓ Drzwi wejściowe otwierają się automatycznie.

Rekomendacje:

- B.2.1.** Pochylnia nie została wyposażona w obustronne elementy (krawężniki lub inne), zapobiegające zsunięciu się kół wózka – nie spełnia wymagań prawa w tym zakresie (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, § 71).
- B.2.2.** Wysokość montażu pochwytyłów nie jest prawidłowa – nie spełnia wymagań prawa w tym zakresie (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r.

w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, § 298).

- B.2.3. Początek i koniec biegu pochylni nie został oznaczony za pomocą zmiennej faktury i kontrastu kolorystycznego. Należy ułożyć fakturę ostrzegawczą o szerokości nie mniejszej niż 40 cm i nie większej niż 60 cm, w odległości 50 cm przed krawędzią pochylni.
- B.2.4. Schody nie zostały wyposażone w obustronne poręcze – zaleca się ich montaż.
- B.2.5. Stopnie schodów nie zostały oznaczone kontrastowo. Krawędzie pierwszego i ostatniego stopnia każdego biegu schodów należy oznaczyć pasami w jednolitym, skontrastowanym z tłem kolorze, znajdującymi się na powierzchni pionowej i poziomej stopnia. W przypadku trzech stopi w biegu należy oznaczyć wszystkie.
- B.2.6. Szklane drzwi wejściowe nie zostały poprawnie oznaczone kontrastowo, przez co mogą być trudne do zauważenia a w konsekwencji – niebezpieczne dla osób z niepełnosprawnością wzroku lub mających problem z koncentracją. Rekomenduje się oznaczenie przeszkleń pasami skontrastowanymi w stosunku do tła, znajdującymi się na wysokości: 1,30-1,40 m (pierwszy pas) oraz 0,90-1,00 m (drugi pas), przy czym zaleca się umieszczenie także dodatkowego pasa na wysokości 0,10-0,30 m, przydatnego dla osób patrzących pod nogi. Minimalna szerokość pasów powinna wynosić 0,10 m. W ich obrębie mogą być umieszczone znaki, symbole lub motywy graficzne. Konieczne jest zapewnienie kontrastu pasów i tła na poziomie min. LRV=60 w każdych warunkach oświetleniowych.

B.3. Dostęp do informacji i bezpieczeństwo

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ W budynku znajduje się Biuro Obsługi Interesanta (BOI) oraz punkt informacyjny.
- ✓ Punkt informacyjny jest zlokalizowany w pobliżu wejścia.
- ✓ Lada BOI na odcinku przynajmniej 0,9 m jest obniżona do wysokości max. 0,8 m.
- ✓ Osoba w BOI jest widoczna zarówno dla osoby stojącej i siedzącej.
- ✓ BOI i punkt informacyjny są wyposażone w stanowiskową pętlę indukcyjną.
- ✓ Stanowisko wyposażone w pętlę indukcyjną jest oznaczone za pomocą odpowiedniego piktogramu.
- ✓ Wokandy (listy spraw wywieszone lub wyświetlone przy salach rozpraw) są czytelne zarówno z pozycji stojącej, jak i siedzącej.
- ✓ Informacje zamieszczone na wokandach elektronicznych przewijają się w tempie nie szybszym niż 10 sekund na stronę.
- ✓ Na poszczególnych kondygnacjach umieszczone są czytelne informacje o numerze piętra widoczne zarówno dla osób poruszających się po budynku schodami, jak i windą.
- ✓ Miejsce umieszczenia informacji jest tak zorientowane, aby unikać odbicia światła dziennego jak i sztucznego.
- ✓ W przestrzeni budynku zastosowane zostały piktogramy z podstawowymi funkcjami obiektu i kierunkami dotarcia do najważniejszych pomieszczeń.
- ✓ Czcionka i piktogramy z podstawowymi funkcjami obiektu i kierunkami dotarcia do najważniejszych pomieszczeń kontrastują z tłem.
- ✓ Brzeg tablic informacyjnych wiszących, których dolna krawędź znajduje się poniżej 2,2 m (np. gabloty), nie odstaje od płaszczyzny ściany na więcej niż 10 cm.
- ✓ W budynku umożliwiono bezpośredni dostęp do tłumacza języka migowego.
- ✓ Miejsce, gdzie dostępne jest tłumaczenie na PJM, jest odpowiednio oznaczone znakiem graficznym.

- ✓ W budynku umożliwiono zdalny dostęp do tłumacza języka migowego przez wideokonferencję.
- ✓ Miejsce, gdzie dostępne jest zdalne tłumaczenie na PJM, jest odpowiednio oznaczone znakiem graficznym.
- ✓ Pracownicy instytucji umieją zainicjować usługę zdalnego tłumaczenia (np. odnaleźć i włączyć program na komputerze).
- ✓ Warunki techniczne dla zdalnego tłumaczenia na język migowy są odpowiednie (np. sprzęt jest skonfigurowany, łącze internetowe zapewnia płynność obrazu, kamera przekazuje obraz wystarczającej jakości).
- ✓ Istnieje czytelna informacja wizualna o drogach ewakuacji w postaci piktogramów i strzałek kierunkowych.
- ✓ W budynku znajduje się dźwiękowy system powiadamiania alarmowego.
- ✓ W budynku znajduje się świetlny system powiadamiania alarmowego.
- ✓ Budynek wyposażono w urządzenia ewakuacyjne do transportu OzN, kobiet w ciąży, osób starszych (wózki, krzesła, maty, materace).

Rekomendacje:

- B.3.1.** W pobliżu wejścia do budynku sądu znajduje się punkt informacyjny, w którym można uzyskać informacje dotyczące tego, gdzie się kierować w celu załatwienia konkretnej sprawy. Natomiast Biuro Obsługi Interesanta zlokalizowane jest na I piętrze budynku, wobec czego w zbyt dużej odległości od wejścia. Zaleca się jego przeniesienie (odległość od wejścia do 50 m), a w przypadku braku możliwości przeniesienia należy czytelnie oznaczyć drogę do BOI.
- B.3.2.** Jeżeli punkt informacyjny zlokalizowany w pobliżu wejścia do sądu spełnia taką samą rolę jak BOI to należy zauważyć, że lada recepcji jest za wysoko. Rekomenduje się obniżenie lady recepcji do wysokości nieprzekraczającej 0,80 m na długości co

najmniej 0,90 m (dla komfortu osób niskiego wzrostu i użytkowników wózków) oraz zapewnienie możliwości wygodnego podjechania wózkiem.

- B.3.3.** Recepcja BOI nie została wyróżniona przez elementy architektury, ani kontrast kolorystyczny, przez co może być trudna do odnalezienia, szczególnie dla osób z niepełnosprawnością wzroku (słabowidzących). Wymagane jest zapewnienie kontrastów kolorystycznych, pozwalających na wyodrębnienie jej z tła lub zastosowanie innych rozwiązań architektonicznych.
- B.3.4.** Dojście do punktu informacji ani BOI nie zostało oznaczone fakturowo. W miarę możliwości (wymiana posadzki) zaleca się uzupełnienie oznaczeń zgodnie z systemem FON (ang. TWSIs – Tactile Walking Surface Indicators na podstawie normy ISO 21542:2011).
- B.3.5.** Informacje na wokandach są nieczytelne dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Zaleca się stosowanie czcionki bezszeryfowej o wielkości co najmniej 3mm (małe litery), a w przypadku wokand elektronicznych dodatkowo dużo kontrastu liter w stosunku do tła i materiałów nie powodujących odbijania światła.
- B.3.6.** W budynku nie ma sal rozpraw wyposażonych w pętle induktofoniczną - zaleca się wyposażenie chociaż jednej sali w takie urządzenie.
- B.3.7.** Słowne komunikaty alarmowe nie są automatycznie przekazywane przez system pętli induktofonicznej. Należy wprowadzić taką funkcjonalność.
- B.3.8.** W budynku brak oznaczeń dróg ewakuacyjnych w języku Braille'a - zaleca się ich uzupełnienie.

B.4. Dostępność toalet

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami została oznaczona za pomocą odpowiedniego piktogramu.
- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami jest łatwa do odnalezienia, nie ma konieczności zastosowania dodatkowych oznaczeń kierunkowych.
- ✓ Toaleta ma wystarczającą przestrzeń transferu (0,90 m wolnej przestrzeni przynajmniej z jednej strony miski ustępowej).
- ✓ Toaleta wyposażona jest w pochwyt po obu stronach toalety
- ✓ Toaleta wyposażona jest w baterię umywalkową automatyczną lub z przedłużonym uchwytem.

Rekomendacje:

- B.4.1. Część podajników znajduje się zbyt wysoko. Konieczne jest obniżenie wysokości montażu podajników i umieszczenie ich na wysokości w przedziale 0,80-1,10 m.
- B.4.2. W toalecie brak wystarczającej powierzchni manewrowej (co najmniej 1,50 x 1,50 m), co może utrudniać a nawet uniemożliwiać skorzystanie z niej użytkownikom wózków.
- B.4.3. Pochwyty przy misce ustępowej nie zostały zamontowane prawidłowo. Konieczny jest ich montaż na wysokości w przedziale 0,75-0,85 m powyżej poziomu posadzki.
- B.4.4. Konieczna jest wymiana umywalki na niskosyfonową / bezsyfonową, zapewniającą swobodny podjazd wózkiem.
- B.4.5. Rekomenduje się zapewnienie baterii o przedłużonej wylewce – maksymalna odległość wylewki od krawędzi umywalki nie powinna przekraczać 0,30 m.
- B.4.6. W toalecie brak instalacji alarmowej. Konieczne należy wyposażyć ją w prawidłowo zaprojektowaną i wykonaną instalację alarmową. Przycisk lub linka wzywania

pomocy powinna znajdować się na maksymalnej wysokości 0,40 m od poziomu posadzki. Linka / przycisk powinny aktywować alarm na zewnątrz toalety oraz w pomieszczeniu obsługi (jeśli takie znajduje się w budynku). Uruchamianie urządzeń alarmowych nie może wymagać siły przekraczającej 30 N. Urządzenie służące do wzywania pomocy powinno wyróżniać się kolorystycznie z tła oraz spośród innych urządzeń, znajdujących się w toalecie. Należy również zapewnić przycisk dezaktywujący alarm – znajdujący się na wysokości w przedziale 0,80-1,10 m powyżej podłogi.

B.5. Schody

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Szerokość biegu schodów jest odpowiednia (większa lub równa 1,2 m.).
- ✓ Schody oznaczone są za pomocą zmiennej faktury (kafelki z wypukłościami, maty z wypukłościami).
- ✓ Schody w budynku można ominąć windą/platformą/podnośnikiem.

Rekomendacje:

- B.5.1.** Stopnie schodów nie zostały oznaczone kontrastowo. Krawędzie pierwszego i ostatniego stopnia każdego biegu schodów należy oznaczyć pasami w jednolitym, skontrastowanym z tłem kolorze, znajdującymi się na powierzchni pionowej i poziomej stopnia. W przypadku trzech stopni w biegu należy oznaczyć wszystkie.
- B.5.2.** Schody nie zostały wyposażone w odpowiednie poręcze. Zalecane jest montowanie poręczy schodów na dwóch wysokościach: wymaganej dla danego typu budynku (1,10 m) oraz dodatkowej (0,75 m).

B.6. Winda znajdująca się na wprost wejścia głównego

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Budynek wyposażony jest w windę.
- ✓ Odległość pomiędzy drzwiami przystankowymi dźwigu osobowego, a przeciwną ścianą lub inną przegrodą jest wystarczająca.
- ✓ Winda posiada zewnętrzny panel sterujący, wysokość zewnętrznego panelu sterującego na odpowiedniej wysokości.
- ✓ Winda dysponuje sygnalizacją świetlną przyjazdu windy na piętro.
- ✓ Winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową przyjazdu windy na piętro.
- ✓ Winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową, która informuje o zamykaniu i otwieraniu drzwi.
- ✓ Umieszczenie wewnętrznego panelu sterującego jest poprawne (odpowiednia wysokość i odległość od narożników kabiny).
- ✓ Panel sterujący jest wyposażony w dodatkowe oznakowania dla osób niewidomych i słabowidzących.
- ✓ Wewnętrzny panel sterujący jest wyposażony w informację głosową mówiącą na którym piętrze winda się zatrzymała i w którą stronę zmierza.
- ✓ W kabinie windy powyżej panelu sterującego lub nad drzwiami windy umieszczony jest wyświetlacz pokazujący numer piętra, na którym znajduje się kabina windy.
- ✓ Drzwi windy otwierają się i zamykają automatycznie.
- ✓ Drzwi windy wyposażone są w system zatrzymujący ich zamykanie jeżeli jakkolwiek przedmiot lub osoba przeszkodzi w ich zamknięciu.
- ✓ Winda ma odpowiednie wymiary.
- ✓ W kabinie znajduje się przynajmniej jedna poręcz na wysokości 0,90 m.
- ✓ Drzwi windy mają szerokość co najmniej 0,9 m.

Rekomendacje:

- B.6.1. Przycisk kondygnacji „zero” nie jest dodatkowo wyróżniony kolorystycznie i dotykowo. Zaleca się uzupełnienie oznaczeń.

B.7. Korytarze

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Korytarze mają odpowiednią szerokość.
- ✓ W ramach jednej kondygnacji budynku brak zmian poziomów (także pojedynczych stopni) lub można je pokonać na wózku
- ✓ Meble (stoliki, krzesła, elementy wiszące itp.) nie utrudniają poruszania się po korytarzach i nie zawężają wymaganej szerokości korytarza.
- ✓ Drzwi wewnętrzne mają odpowiednie wymiary.
- ✓ Wszystkie progi są mniejsze niż 20 mm.
- ✓ Klamki można obsługiwać jedną ręką, nie wymagają mocnego ściskania i chwytania.
- ✓ Klamki są skonstruowane w stosunku do koloru drzwi.
- ✓ Framugi drzwi oraz drzwi są w kolorze kontrastowym do koloru ściany, w której się znajdują.
- ✓ Pomieszczenia są zaaranżowane w sposób przewidywalny, uporządkowany, z odpowiednio wydzielonymi kolorystycznie ciągami komunikacyjnymi.
- ✓ Dywany i wykładziny podłogowe są na stałe przymocowane do podłoża.
- ✓ Oświetlenie sztuczne pomieszczeń równomiernie oświetla całą ich powierzchnię.

Rekomendacje:

- B.7.1.** Podłoga nie została wykonana z materiałów antypoślizgowych, zastosowane rozwiązania mogą powodować niebezpieczeństwo dla użytkowników. Zalecana jest wymiana materiału wykończeniowego posadzki.
- B.7.2.** Rekomenduje się obniżenie ludy stanowisk obsługi klientów (punktu informacyjnego oraz biura podawczego) do wysokości nieprzekraczającej 0,80 m na długości co najmniej 0,90 m (dla komfortu osób niskiego wzrostu i użytkowników wózków).